

Ma tahan tänada kõiki osavõtlikke ja hoolivaid lapsevanemaid, kelle igapäevane tähelepanelikkus aitab võidelda meie lapsi ähvardada võivate ohtudega ning muuta nii meie laste elu turvalisemaks. Hiljutisel kohtumisel murelike emadega selgus tõsiasi, et paljud ei tea siiski, kuidas oleks õige lastega seotud ohtude korral käituda. Nii olen lasknud koostada meile kõigile nn käitumise ABC juhiks, kui on tekkinud kahtlus, et teie laps võib olla langenud väärkohtlemise kätte. Jagage seda kõigiga, kellel võiks sellest abi olla – **lapse abistamisel on kõige olulisem peatada lapse edasine väärkohtlemine!**

Andres Anvelt
Justiitsminister

Mida teha, kui on kahtlus või teadmine, et last on seksuaalselt väärkoheldud?

KELLE POOLE PÖÖRDUDA?

- **Lastekaitseadus kohustab igäht teatama abivajavast ja hädaohus olevast lapsest!** Abivajavast või hädasolevast lapsest teata kohaliku omavalitsuse lastekaitsetöötajale, hädaabinumbri 112, lasteabitefonil 116 111 või politseisse telefonil 110.
- **Lasteabitefon** on avatud ööpäevaringselt. See on kõigile helistajatele tasuta ja anonüümne, kuid kõned salvestatakse. Telefonile vastavad spetsialistid nii eesti, vene kui ka inglise keeles. Ühtlasi võimaldab see telefon lastele ja lastega seotud isikutele esmast sotsiaalset nõustamist ning vajadusel kriisinõustamist.
- **Veebikonstaabli** poole pöördu siis, kui soovid teatada seksuaalsest või muust väärkohtlemisest internetikeskkonnas, oled sattunud kiusamise või ahistamise ohvriks, soovid politseilt nõu, sul on küsimusi seaduste kohta või soovid saata politseile vihjet, kui kahtlustad, et keegi teine esineb internetis sinu nime all. Facebookis annavad nõu veebikonstaablid Andro Sepp ja Maarja Punak. Veebikonstaabel tegutseb ka veebilehtedel VK.com ja Odnoklassniki.ru, täna on seal inimestele abiks Oksana Luik.
- **Lapse seksuaalse väärkohtlemise ohvriks sattumine on kogu pere kriis.** Täiendavat abi ja nõu võib saada ohvriabist: www.sotsiaalkindlustusamet.ee/ohvriabi-ja-lepituskeskus/

KUIDAS KÄITUDA INTERNETIS AHISTAMISE KORRAL?

- **Politseile tuleb teatada**, kui oled saanud teada, et keegi on (sinu) lapse suhtes käitunud ligitükkivalt, häirivalt. Kuna internetis ahistajal või ahvatlejal võib olla korraga palju erinevaid ohvreid, on oluline juhtunust või kahtlusest teatada nii ruttu kui võimalik, et tema tegutsemine peatada.
- **Kui leiad arvutist lapse vestluse ahistajaga**, ära hakka lapse asemel vestlust jätkama, et ahistajat vahele võtta. Nii võid hävitada tõendid ja ahistaja süüdimõistmine kohtus võib osutuda võimatuks. Võimalusel salvesta materjalid (vestlused), et neid oleks võimalik hiljem tõendina kasutada. Lase tegutseda professionaalidel!
- **Kirjavahetust avastades ära nõua lapselt**, et ta ahistajaga edasi suhtleks. Nii võid ise minna seadusega vastuollu, sest ahvatled last seksuaalsele tegevusele. Ka võib see olla lapsele traumeeriv.
- Eraviisiline jälitustegevus on kuriteona karistatav. **Ära hakka kurjategijat ise jälitama.** Lase seda teha politseil nii kiiresti kui võimalik.

JUSTIITSMINISTEERIUM

MIDA ÕELDA LAPSELE JA KUIDAS TEDA AIDATA?

- Kui näed, et lapsel on mure, julgusta teda rääkima oma sõnadega, mis juhtus.
- Kuula last tähelepanelikult. Tunnusta last loo rääkimise eest.
- Ütle lapsele, et ta pole juhtunud süüdi.
- Usu last. Sageli võib lapse väärkohtlejaks olla talle tuttav inimene, pereliige, naaber või sõber. Laps ei pruugi alati täielikult aru saada, et ta oli ahistamise või kiusamise ohver.

MIDA SAAB LAPSEVANEM TEHA VÄÄRKOHTLEMISE ENNETAMISEKS?

- Lapsele on oluline kontakt täiskasvanuga, kes teda tõsiselt võtab. Seepärast hoia lapsega usalduslikke suhteid, et ta julgeks sulle juhtunust kohe rääkida. Tuleks välistada, et laps otsib huvipakkuvatel teemadel infot inimeste käest, kes seda uudishimu võivad kuritarvitada.
- Selgita lapsele, millised on head ja halvad saladused. Kui saladus paneb last end halvasti tundma, on see halb saladus ning seda ei pea saladusena hoidma – sellest tuleb rääkida.
- Selgita, mis on hea ja halva puudutuse vahe ning seda, et lapse keha ei tohi keegi vastu tema tahtmist puudutada.
- Jälgi, kas lapsel on uusi asju, mille ostmiseks tal endal raha ei tohiks olla. Korda üle, et võõrastega ei tohi kaasa ega kohtuma minna ning neilt ei või kingitusi vastu võtta.
- Selgita lapsele, et ei ole õige suhelda internetis usalduslikult võõrastega, kellega laps päris elus kohtunud ei ole. Võõras ei pruugi olla see, kellena ta ennast esitleb.
- Võta isiklik vastutus kindlustamiseks lapse turvalisus internetis. Arutage koos, mis on interneti kasutamisel aktsepteeritav ja mis mitte. Selgita, et internetti laetud pildid jäävad sinna igavesti.
- Hari iseennast. Ürita hoida end kursis arengutega interneti kasutamises.
- Pane arvuti üldkasutatavasse ruumi, näiteks elutuppa. Nii saad paremini kontrollida lapse arvutikasutuse kestust ning laps tajub paremini internetivälist keskkonda.
- Julgusta last alati tulema sinu juurde, kui midagi arvutiga või internetis juhtub. Lapsel võib olla piinlik mingitest asjadest rääkida.
- Räägi oma lapsega! Selgita talle interneti võimalusi, aga ka seal valitsevaid ohte. Külasta lapsele huvipakkuvaid lehekülgi koos temaga. Tunne aktiivset huvi, mida laps internetis teeb. Selgita oma lapsele, et internetis tuleb samamoodi viisakalt käituda nagu kodus, lasteaias või koolis.

Kasulikku lisamaterjali, kuidas internetis käituda, leiad aadressil www.targaltinternetis.ee.

Kui sul on tarvis õiguslast nõu, siis külasta alati portaali www.juristaitab.ee. 2015. aasta jaanuarist saab nõu küsida ka vene keeles aadressil www.juristaitab.ee/ru. Sealt leiab ka olulisemate Eesti seaduste tõlked vene keelde.

JUSTIITSMINISTEERIUM